

Nyfikenhetsvandring 67 - Tredje budet 1 - Att bli söndagskristen

Bidrag från Bengt Pleijel
2006-01-01

Detta är nyfikenhetsvandring
67

Kära du

som denna gång är nyfiken på hur man kan bli en bättre söndagskristen. Vi ska tillsammans - du och jag - nu återerövra söndagen. Vår slogan är: Upp till kamp emot söndagskval! Bort med söndagsstress och flås och jäkt och spring och "hinna med allt på söndagen-krav". Tillbaka till stillheten, glädjen, festen, re-kreationen, nyskapelsen och till den "Långsamhetens kultur", som Tjuren Ferdinand lär oss, han som luktar på blommor och njuter av livet.

På den svenska hundrakronorssedeln finns en bild av Carl von Linné. Vi ser vid sidan av hans bild hans valspråk i faksimilstil: Omnia mirari etiam tritissima. (Ta fram stort förstoringsglas om du vill se det). Det betyder: Förundra dig över allt, även det mest vardagliga! Vi behöver en dag för att stanna till, öva upp våra sinnen, bli närvarande hos varandra, dricka av det friska vattnet vid oasen och suga in himmelsk kraft i våra torrlagda hjärtan.

Tredje budet är riktmärket för oss. Det handlar om att helga vilodagen. Det säger inte att vi ska vila hela dagen utan att vi ska helga den. Vi behöver himmelens friskhet, glädje och kraft i våra liv. Låt er fyllas av det &

Jag har en bra bil - Ford Focus. Den går både framåt och bakåt. Ibland t.o.m. utan bensin (Obetald annons!). Den behöver ingen bensin för att rulla utför. Men ska den framåt och uppåt behöver tanken fyllas med 95-oktanig bensin. Den stora lärdomen av detta är: Visst

går det bra att klara sig utan himmelsk kraft. Du rullar på av bara farten. Men det går utför! Men ska det hända något spännande med dig behöver du himmelsk beröring. Att vara en god söndagskristen är att tillåta sig utsättas för detta. Låt dig älskas.

Med andra ord: Det är svårt att vara en var dags kristen utan att först bli en söndags kristen.

Helig söndagsvila önskas dig av din medvandrare

Ger vandringen
ilskor, grubblor, tröstor och glädjor?

Kontakta då Bengt genom att klicka på författarnamnet för denna artikel.

Guds tio ord

Och Gud talade alla dessa
ord:
Jag är Herren,
din Gud,

Som har fört dig ut ur Egyptens land,
ur träldomshuset

Tredje budet:
Tänk på vilodagen, så att du helgar
den.

Vad är det?
frågar Luther och vi hjälper han med svaret:

Vi
skall frukta och älska Gud,
så att vi inte föraktar predikan och Guds ord,
utan håller det heligt,
gärna lyssnar till det och lär oss det.

Detta är nyfikenhetsvandring
68

Vi stannar till vid fem

viloplatser:

1. Gud
vilade på sjunde dagen

Han vilar

Han välsignar

Han helgar

2. Två
formuleringar

Tänk på!

Håll! Bevara!

3. Två
sabbatsljus
4.
Människosonen Herre över sabbaten
5. Fyra teser om söndagen

Och så till sist: Reflektionen över vandring 67

1. Gud vilade på sjunde dagen

Så fullbordades himlen och jorden med hela sin härskara. På sjunde dagen hade Gud fullbordat sitt skapelseverk. Han vilade på sjunde dagen från hela det verk som han hade gjort. Gud välsignade den sjunde dagen och helgade den, ty på den dagen vilade han från allt sitt verk som han hade skapat och gjort.

(1 Moseboken 2:1-2)

Skapelseverket går mot sitt slut.

Himmel och jord - hela världsalltet, universum - fullbordas.

Fiskarna tumlar om i havet. Fåglarna sjunger. Markens djur leker.

Människan vandrar omkring bland blommor och fruktträd.

Och på natthimlen glimmar och lyser hela härskaran av stjärnor.

På den sjunde dagen fullbordar Gud det verk som han gjort.

Det verkar som om Gud hade en hel del att göra på den dagen också.

Lite småpyssel på vilodagens morgon.

Som om han behövde lägga en sista hand vid några detaljer här och där &

Så låter det när vi läser vår svenska översättning.

Men meningen är nog i stället att Gud på denna dag förklarar sitt verk vara färdigt.

Vad "gör" Gud på sjunde dagen?
Gud vilar

Det betyder inte att Gud drar sig tillbaka från sitt verk.

Det påminner oss i stället om att det hos Gud finns ro, vila, harmoni.

Det sjunde dagens vila säger till Guds avbild - människan - att livets mål och mening inte ligger arbetet, mödorna, pliktuppfyllelseerna &

Vardagens slit får sin mening först då vi stannar upp, tar en paus, och vänder ansiktet mot honom, vår Skapare, som vänder sitt ansikte mot oss.

Att vara människa - ánthropos - är att vara vänd mot Gud.

De som ser upp mot honom strålar av fröjd,

deras ansikten behöver ej rodna av blygsel.

(Psalt 34:6)

Ur denna Guds vila på sjunde dagen växer sedan fram ett

mönster för människans vila på sjunde dagen.

Kom till mig, alla ni
som arbetar

och bär på tunga bördor,

så skall jag ge er vila.

(Matt 11:28)

Gud välsignar

Gud välsignar den sjunde
dagen.

Från den dagen skall livets krafter strömma ut till hela
skapelsen och till alla människor.

Må Gud vara oss
nådig

och välsigna oss.

Må han låta sitt ansikte

lysa över oss, sela,

så att man på jorden lär känna dina
vägar,

bland alla hednafolk din frälsning.

(Psalt 67:2-3)

Gud helgar

Gud inviger den sjunde dagen till
att bli en dag som människan använder för att ta
emot förnyelse och kraft från honom.

Den sjunde dagen blir Guds dag.

Den blir HERRENS DAG
(Joh Upp 1:10).

Den dag då Gud får ta hand om sina barn.

Och rå om dem.

Och älska dem.

Och ta emot deras kärlek och lovsång.

En dag då de kopplar av sin kraft för att få koppla
på Guds kraft.

Nyckelordet denna dagen är: INFÖR HANS ANSIKTE &

Kom, låt
oss höja glädjerop till Herren,

jubel till vår frälsnings klippa.

Låt oss träda fram inför hans ansikte
med tacksägelse, höja jubel till honom
med lovsång!

Ty Herren är en stor Gud,
en stor konung över alla gudar.

Han har jordens djup i sin hand,
och bergens höjder är hans.

Hans är havet, ty han har gjort det,
och det torra har hans händer format.

Kom låt oss falla ned och tillbe,

låt oss böja knä för Herren, vår
skapare.

Ty han är vår Gud

och vi är folket i hans hjord,
fåren som står under hans vård.

(Psaltaren 95:1-7)

2. Två formuleringar

finns det av tredje budet. Den första hittar vi i 2 Moseboken 20:8-11

Tänk på sabbatsdagen så att du helgar den.

Sex dagar skall du arbeta och uträtta alla dina sysslor. Men den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat. Då skall du inte utföra något arbete, inte heller din son eller din dotter, din tjänare eller tjänarinna eller din boskap, och inte heller främlingen som bor hos dig inom dina portar. Ty på sex dagar gjorde Herren himlen och jorden och havet och allt som är i dem, men på sjunde dagen vilade han. Därför har Herren välsignat sabbatsdagen och helgat den.

Den andra formuleringen av tredje budet hittar vi i 5 Moseboken 5:12-15

Håll sabbatsdagen så att du helgar den, så som Herren, din Gud, befallt dig. Sex dagar skall du arbeta och utföra alla dina sysslor. Men den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat. Då skall du inte utföra något arbete, inte heller din son eller din dotter, din tjänare eller din

tjänarinna, din ox eller din åsna eller något av dina dragdjur, inte heller främlingen, som bor hos dig inom dina portar, för att din tjänare och din tjänarinna skall få vila liksom du. Kom ihåg att du var en slav i Egyptens land, och att Herren, din Gud, har fört dig ut därifrån med stark hand och utsträckt arm. Därför har Herren, din Gud, befallt dig att hålla sabbatsdagen.

Lägg märke till hur

de börjar: Tänk på
& Håll &

Fortsättningen: De båda alternativen säger ungefär samma sak. Kärleken och omsorgen om både anställda och djur inpräglas. De behöver få vila liksom du.

Motiveringarna: Här finns det skillnader.

2 Moseboken säger att Gud är det goda föredömet, som vilade på den sjunde dagen.

5 Moseboken påminner om befrielsen ur Egypten. Kom ihåg vad Gud gjort för dig då. Ha hans omsorg om tjänstefolk och dragdjur. Det sociala ansvaret inskräps.

Kom ihåg hur ordet om befrielsen sätts före alla buden:

Och Gud talade alla dessa ord: Jag är Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset & Tänk på vilodagen, så att du helgar den.

De två formuleringarna säger dig alltså detta:

Tänk på vilodagen så att du helgar den &

Gå i dina tankar tillbaka till Edens lustgård. Det hjälper dig att se vilodagen som en lustgård, en trädgård med porlande vatten och svalkande grönska. Du ser framför dig hjortar som stilla betar i gläntorna, du hör fåglar som sjunger i de skönaste tonslingor, du ser kvinnor som dansar, barn som leker och män som bara njuter &. Dina tankar fylls av en längtan och törst efter att hitta det friska livet hos Gud.

Håll sabbatsdagen så att

du helgar den ...

Håll fast vid den, bevara den som en dyrbar skatt. Vet att du genom detta bud leds inte bara bort från slaveri och fångenskap utan också in i den kärlek som bara vill strömma in i dig och får dig att resa dig upp och hitta din frihet som människa.

3. Två sabbatsljus

I staden Safed i norra Galiléen bodde på 1500-talet den fromme judiske skalden Salomo Hallevi Alkabetz som skrev en dikt, där han skildrar sabbaten som Israels sköna, efterlängtade och älskade brud.

Dikten inleds med de två formuleringarna av tredje budet:

1. Tänk på sabbatsdagen, så att du helgar den. (2 Mos 20:8).

Detta bud motiveras sedan med att Guds skapade världen på sex dagar men vilade på sjunde dagen (se ovan nr 1).

2. Håll sabbatsdagen så att du helgar den. (5 Mos 5:12).

En dag skall man hålla helig och motiveringen här är att man skall komma ihåg att man en gång var förslavad i Egypten.

Dessa två formuleringar tänker man på då man på fredagskvällen i ett judiskt hem tänder de två sabbatsljusen.

Det ena symboliserar formuleringen: TÄNK PÅ. Erinra dig den, kom ihåg den.

Det andra symboliserar formuleringen: HÅLL. BEVARA. Ta vara på den som en dyrbar skatt.

De två sabbatsljusen tändes på fredagskvällen före solnedgången. Då bad man denna bön:

Välsignad vare Du, Herre, vår Gud, världens konung, som har helgat oss genom dina bud och befallt oss att tända sabbatens ljus.

Man såg sabbaten som en kvinna. Hon är drottningen som man respekterar och hon är bruden, som man längtar efter. Sabbaten var Israels älskade. Man sjöng kärlekssånger just när man väntade sabbatens ankomst. Ofta valde man sångerna från Höga Visan. Man kunde hälsa henne välkommen med orden: Kom, o brud, sabbatsdrottning. Man upprepade den hälsningen tre gånger och vänder sig mot dörren för att ta emot den ljuva och efterlängtade gäst som är på väg att träda in. Precis som kvinnan är bärare av livet så är Sabbaten det också. Sabbaten förmedlar liv och glädje, frid och välsignelse, frihet och frälsning, fest, sång och musik, god mat och goda

drycker, vackra kläder, väldoftande örter, tid för samtal och gemenskap, vänskap och kärleksnjutning.

Så var den judiska sabbaten tänkt.

Behöver vi återerövra dessa tankar för den kristna söndagen? Vid helgsmålsbönen på lördagskvällen kan vi inviga söndagen genom att tända de två söndagsljusen:

TÄNK

PÅ. Erinra dig den, kom ihåg den.

HÅLL. BEVARA. Ta

vara på den som en dyrbar skatt.

4. Människosonen Herre över sabbaten

Vi förflyttar oss nu till Nya Testamentets värld. Vi se hur Jesus vandrar omkring. Tillsammans med honom är hans lärjungar och många andra. När sabbaten kommer gör han det han alltid brukar göra på en sabbat. Han går till kyrkan. På sabbaten gick han till synagogan som han brukade. I gudstjänsten blir Jesus textläsare. Man räcker åt honom profeten Jesajas bokrulle. Han öppnar den och läser:

Herrens Ande är
över mig, ty han har smort mig

till att predika glädjens budskap för de fattiga.

Han har sänt mig för att ropa ut frihet för de fångna

och syn för de blinda,

för att ge de förtryckta frihet

och predika ett nådens år från Herren.

Sedan berättas det att Jesus rullar ihop boken och håller en mycket kort predikan. Han säger:
Idag har detta skriftställe gått i uppfyllelse inför er som lyssnar.
(Lukas 4:16-21)

Detta som händer då det händer också nu. Jesus från Nasaret går här fram än som i gången tid. Jag möter honom i min kyrka. Jag får lyssna in ord av Ande och liv. Ett glädjefrö sås ut i mitt fattiga hjärta. Bojorna - allt det som låser mig och fångar mig - ramlar av. Mina ögon öppnas och jag får en ny klarsyn i mitt liv. Jag kan räta på ryggen därför att det som tyngde ner mig lyfts av. Jag får nåd och åter nåd. (Joh 1:16) Ja, ett helt år av nåd. Allt detta sker där för att jag lyssnar in Jesu befriande ord.

Från synagogan ser vi hur

Jesus vandrar vidare med sina lärjungar och med oss. Vi vandrar genom ett sädesfält och både Jesus och vi rycker av ax, gnuggar dem och äter. Vi möter någon som har ont i handen Vi ser hur Jesus rör vid honom och botar honom. (Se Lukas 6:1-11) Vi ser hur Jesus är med om att dra upp en pojke som ramlat i brunnen (Lukas 14:5).

Allt detta gör Jesus på en sabbat. Och när folk ser hur Jesus "arbetar" på en sabbat, blir deras ögon mörka. De vaktar på honom. "Trospolisen" inom dem kommer fram: Spänt iakttog de Jesus för att se om han skulle bota honom på sabbaten. De ville få något att anklaga honom för. (Markus 3:2)

Och Jesus själv ser på dem med vrede, bedrövad över att deras hjärtan var så förstockade. (Mark 2:5)

Vi hör hur Jesus proklamerar sabbatens mening.

Sabbaten blev gjord för människan och inte människan för sabbaten. Så är Människosonen Herre också över sabbaten. (Läs Markus 2:23-3:5)

Det märkliga är att tredje budet om sabbaten är det enda av de tio orden som inte upprepas i Nya Testamentet. I evangelierna finns ingen befallning från Jesu sida om att hålla sabbaten. Däremot finns allvarliga varningar om att hålla sig till laggärningar (Gal 3:10). I Nya Testamentet varnas för olika slags synder, men icke ett ord nämns om att det skulle vara synd att bryta mot sabbaten. Det finns inga föreskrifter om hur dagen skall hållas helig. Paulus skriver: Låt ingen döma er & ifråga om sabbat. Allt detta är bara en skuggbild av det som skulle komma, men verkligheten själv är Kristus. (Kol.2:16-17)

När vi vid våra skolavslutningar sjunger om den blomstertid nu kommer med lust och fågring stor (Sv Psalm 199:1) orkar vi tyvärr inte ända till vers 4 där det står:

O Jesus, du oss
frälsar,

du är de svagas sköld.

Dig glädjesol vi hälsar.

Värm upp vårt sinnes köld.

Giv kärlek åt det hjärta

som ingen kärlek får.

Vänd bort all sorg och smärta,

du vän som allt förmår.

Vilodagens innersta

mening är att vi ska få tid att vända våra ansikten mot solen, Jesus, och bli solbrända av hans kärlek.

Han är Herre över sabbaten. Men vad händer om vi vänder ryggen åt solen? Vi ser bara skuggbilden. Allt blir så tråkigt. Vi fastnar i allt det mörka och svåra. Och allt brus och allt buller som strömmar emot oss gör oss döva för rösten från himlen.

Han sade till dem:

"Här är viloplatsen, låt den trötte få vila.

Här är vederkvickelse."

Men de ville inte höra.

Och Herrens ord blev för dem

"bud på bud, bud på bud,

ljud på ljud, ljud på ljud, lite här, lite där."

Så skall de, bäst de går,

falla baklänges och krossas,

bli snärjda och fångade.

(Jesaja 28:12-13)

Men om vi vänder om, kommer inför Gud, söker hans ansikte, händer det något med oss:

Om ni vänder om och är stilla skall ni bli frälsta.

Genom stillhet och förtröstan blir ni starka

(Jesaja 30:15)

Jesus är Herre över sabbaten. När Jesus blir min Herre, blir han Herre över både söndag och vardag. Jag blir både söndagskristen och vardagskristen. Jesus gör mig fri från bud på bud för att leva av liv, ja, liv i överflöd. (Joh 10:10)

Han gör mig fri att fira söndag.

Han gör mig fri att låta andra bli fria att inte observera söndagen.

Jag får bli fri att tillbe Gud om söndagen,

därför måste jag låta andra att vara fria att inte göra det. Jag får vara fri att komma tillsammans med Guds folk och tillbe tillsammans med dem.

Jag får vara fri att låta Jesus vara Herre över både söndag och vardag.

Den kristne som går till kyrkan idag gör det därför att hon är fri att gå. En kristen är fri att ge hela söndagen åt Gud. Inte bara ett par timmar på förmiddagen. Du ger söndagen åt Gud inte därför att han befallt det, utan därför att du älskar Herren.

Om du är kär säger du inte: "Hur länge skall jag behöva va tillsammans med min flickvän? Räcker en timma?"

5. Fyra teser om söndagen

1. Söndagen - en vilodag

Vår käre himmelske Fader är rädd om oss. Han vet att vi går sönder om vi kör alltför hårt. Man får inte spänna en fiolsträng för hårt. En bilmotor måste ibland in på service. En människa ramlar ihop om hon inte får koppla av ibland.

En gång berättas det om Jesus och apostlarna att de har hemskt mycket att göra. Människor kommer och går. De får inte ens tid att äta. Då avbryter Jesus all verksamhet. Han säger till dem:

Kom med mig till en öde plats

där vi kan vara ensamma,

och vila er lite.

(Mark 6:31)

Söndagen - dagen då vi kopplar av.

Söndagen - dagen då vi kopplar på himmelska krafter.

2. Söndagen - en Herrens dag

Nya Testamentet kallar söndagen för HERRENS DAG (Joh Upp. 1:10).

De första kristna kommer då samman till gudstjänst. Man lyssnar till apostlarnas undervisning om Jesus. Man beder och man firar Herrens heliga nattvard. Och man fröjdar sig tillsammans i Herren (Apg 2:42-47).

När söndagen blir

MIN DAG då blir jag tom och ensam och tråkig.

När söndagen blir

HERRENS DAG blir jag fylld av hans kärlek.

Jag får gemenskapen med Herrens vänner och hittar
lovsången och glädjen.

3.

Söndagen - en Påskdag

För Israels folk är
lördagen vilodag. Man kallar den SABBAT, som betyder
upphöra med sitt arbete, vila.

De första kristna börjar rätt snart fira
söndagen som gudstjänstdag.

Det är en urgammal och helig tradition man då bryter
med.

Att man gör så är något alldeles
oerhört.

Men det är också något alldeles oerhört som har
hänt.

Just på en söndag.

Jesus Kristus uppstår från de döda på en
söndag.

Det är världshistoriens största händelse.

Därför är varje söndag något av en
PÅSKDAG.

Jesu seger över döden och Jesu seger över ondskan
ropas ut.

4.

Söndagen - en gudstjänstdag

Tredje budet skyddar vår
kärlek till Gud.

I gudstjänsten får vi hjälp att uttrycka den.

Gud möter oss därmed sin kärlek. Och vi får ta
emot den, glädja oss över den och tala om för Gud
hur mycket vi älskar honom.

ALLTID

PÅ EN SÖNDAG

går vi därför till kyrkan för att

LYDA GUD

Gud är vår käre himmelske Fader.
Han vill träffa sina barn.

Han vill förklara oss sin kärlek. Därför
befaller han oss att helga vilodagen.

Helga = avskiljda för Guds räkning.

LYSSNA TILL GUD

Gud har mycket att säga oss.

Ibland måste han oroa oss, därför att vi lever så själviskt.

Ofta behöver han trösta oss. Han vill tala in Jesu kärlek i våra hjärtan.

LOVA GUD

Vad är det som gör oss glada på riktigt?

Är det inte då vi får veta att någon bryr sig om oss. Någon räknar med oss.

I gudstjänsten får vi veta att vi är älskade.

Vi dras in i Jesu kärlek.

Det är därför det är så roligt att gå i kyrkan.

Vi hittar in i lovsången.

LEVA MED GUD

Den timma man är med i gudstjänsten är veckans viktigaste timma.

Den är kraftkällan för vår vardag.

Här får vi hjälp att leva med Gud och räkna med Gud under veckans alla dagar.

Söndagskristen blir var dags kristen.

Herre Jesus Kristus!

Vi lovar och prisar dig för din stora kärlek till oss.

Du är densamme idag, som du var igår.

Du är den levande Frälsaren, som leder oss ut ur mörker och missmod,

ut ur synd och skam, ut ur ytlighet och nederlag.

Tack för att du talar till oss genom ditt ord

och lyssnar på oss då vi ber och möter oss i

Nattvarden.

Vi ber dig om förlåtelse för allt
nådeförakt,

för all vår slöhet att ta emot din kärlek,

för all självupptagen fromhet,

för all ovilja att låta oss föras in i gemenskap med
andra.

Men när du förlåter oss och renar oss, då kan
du också fylla oss

med din kärlek och binda oss samman med alla som älskar
dig.

Lovat vare ditt heliga namn.

Ger vandringen
ilskor, grubblor, tröstor och glädjor?

Kontakta då Bengt genom att klicka på
författarnamnet för denna artikel.

Reflektion

Samtala med dig själv
och/eller med någon annan.

(Sänd gärna in dina reflektioner till
oss.)

om hur Gud vilade på sjunde dagen

Han vilar

Han välsignar

Han helgar
om de två formuleringarna

Tänk på!

Håll! Bevara!
om de två sabbatsljusen
om hur Människosonen är Herre
över sabbaten
om fyra teser om söndagen

Nästa vandring går vi in i
dramat om Guds
närvaro
Helig söndagsvila önskas dig av din
medvandrare

Ger vandringen
ilskor, grubblor, tröstor och glädjor?

Kontakta då Bengt genom att klicka på författarnamnet för denna artikel.